

СХВАЛЕНО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від «15» квітня 2026 р. № 5)

Ректор КНЗ КОР «Київський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних кадрів»

Віра РОГОВА
Наказ від «15» квітня 2026 р. № 107

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної
середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти
(базове предметне навчання, 7-9 класи)
«КАР'ЄРНИЙ СТАРТ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ: ІНСТРУМЕНТИ
ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ»

Розробник: Комунальний навчальний заклад Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів» (Слободяник О.В., в.о. завідувача кафедри природничо-математичної освіти та технологій, кандидат педагогічних наук; Довгань А.І., проректор, кандидат географічних наук, доцент).

Напрямок підвищення кваліфікації: кар'єрне консультування здобувачів освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти «Кар'єрне консультування в Новій українській школі». Наказ МОН України від 04.11.2025 № 1450.

Термін дії програми: з 15.04.2026 до 31.12.2031 року.

Рецензент:

Кравець Світлана Григорівна, кандидат педагогічних наук, старший дослідник, завідувач відділу зарубіжних систем професійної освіти, керівник Центру сучасних професій і технологій навчання Інститут професійної освіти НАПН України, м. Київ;

Часнікова Олена Володимирівна, кандидат педагогічних наук, проректор Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів».

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Кар'єрний старт здобувача освіти: інструменти профорієнтації для вчителя», Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти на тему «Кар'єрне консультування в Новій українській школі» від 04.11.2025 р. №1450, розроблена на основі Типової програми, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 11 березня 2026 року № 435, та на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 10 грудня 2021 року № 1340.

Програма базується на вимогах Законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту», де профорієнтація розглядається як міждисциплінарний компонент, пов'язаний із розвитком соціальних і громадянських компетентностей.

Нормативно-правове підґрунтя програми становлять:

Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898;

Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р;

Концепція професійної орієнтації та кар'єрного консультування у системі освіти України на 2025–2030 роки, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 24 листопада 2025 р. № 1541, та План заходів щодо її реалізації;

Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 р. № 1225;

Концептуальні засади реформування профільної середньої освіти (академічного ліцею), затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 10 жовтня 2024 р. № 1451;

Дорожня карта реалізації концептуальних засад реформування профільної середньої освіти та розвитку освітніх галузей на 2025 – 2030 роки, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 20 серпня 2025 р. № 1163;

Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 (зі змінами).

Програма враховує сучасні міжнародні рамки розвитку освіти, зокрема OECD Learning Compass 2030 («Компас навчання 2030»), що акцентує на розвитку самосвідомості та дослідженні кар'єрних шляхів, а також підходи UNESCO щодо формування життєвих навичок як складової якості освіти.

Зміст програми адаптовано до соціокультурних та економічних особливостей Київської області. Вона інтегрує аналіз регіонального ринку праці, пріоритети Стратегії розвитку Київщини та передбачає взаємодію з територіальними громадами області для створення дієвих систем партнерства «педагог – учень – батьки – влада – роботодавець».

Мета освітньої програми: професійний розвиток педагогів щодо впровадження системної та контекстно релевантної профорієнтації, що забезпечить ефективну підтримку учнів 7–9 класів у здійсненні усвідомленого вибору освітньо-професійної траєкторії.

Основні завдання програми:

актуалізація та поглиблення знань про концептуальні, нормативні та методичні засади професійної орієнтації та кар'єрного консультування учнів 7–9 класів;

формування цілісного розуміння профорієнтації як системної діяльності закладу освіти, що базується на соціальному партнерстві та спільній відповідальності освіти, місцевих громад Київщини та роботодавців;

розвиток практичних навичок застосування сучасних підходів в кар'єрному консультуванні для підтримки усвідомленого вибору учнями їхньої майбутньої освітньо-професійної траєкторії;

Опанування партисипативних інструментів, які є контекстно релевантними (зокрема, з урахуванням особливостей регіональних ринків праці), для розвитку в учнів навичок управління кар'єрою.

аналіз та адаптація європейських практик (наприклад, програми «JOBS», інструментів Europass) в освітній процес із урахуванням динаміки вітчизняного ринку праці та потреб економічного відновлення;

удосконалення навичок використання цифрових інструментів у профорієнтаційній діяльності для різних форм навчання (очної, дистанційної, змішаної);

створення умов для професійної рефлексії та обговорення етичних засад взаємодії в системі «педагог – учень – батьки – влада – роботодавець»;

вдосконалення фахового інструментарію щодо проєктування, реалізації та аналізу результатів профорієнтаційної роботи з учнями на етапі завершення базової середньої освіти.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, які реалізують Державний стандарт базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання, 7–9 класи).

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості організації освітнього процесу за Програмою

Освітня програма використовується з урахуванням особливості освітньої галузі та реалізується на засадах компетентнісного підходу і передбачає короткострокову тривалість навчання (1–2 тижні). Суб'єктом підвищення кваліфікації обирає форми організації освітнього процесу відповідно до запитів слухачів.

Вивчення деяких питань модулів, окремих тем, послідовність вивчення, загальна кількість годин на вивчення тем можуть бути зміненими, окремі питання тем програми можуть бути перенесені в інші теми залежно від загальної концепції робочої програми навчання.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Після успішного завершення курсу слухачі зможуть: знати концептуальні та нормативні засади кар'єрного консультування, вікові особливості професійного самовизначення підлітків і європейські практики профорієнтації (Europass, JOBS); застосовувати сучасні методи, партисипативні технології та цифрові інструменти у щоденній профорієнтаційній роботі; аналізувати регіональний ринок праці й індивідуальні психологічні потреби учнів; оцінювати ефективність партнерської взаємодії в системі «педагог – учень – батьки – громада»; а також створювати власні цифрові освітні продукти, мапи стейкхолдерів та моделювати індивідуальні освітньо-професійні траєкторії здобувачів освіти.

Очікувані результати навчання можуть різнитися залежно від кваліфікаційної категорії та педагогічного досвіду слухачів.

Теоретичний складник освітньої програми може бути реалізований через лекції/відеолекції/вебінари/відеоконференції тощо. Практичний складник – через практикуми/навчальні тренінги/семінари/майстер-класи тощо.

Освітній процес організовано з використанням платформ для відеозв'язку (Zoom, Google Meet), систем управління навчанням (Google Classroom) та закритих чат-груп (Telegram / Viber) для консультацій і оперативної комунікації протягом усього інтенсиву.

Самостійна робота слухачів передбачає пошук, опрацювання навчальних матеріалів відповідно до запропонованих завдань, створення групових проєктів тощо. Самостійна робота виконується в позанавчальний час.

Інтенсив завершується проєктним фіналом – презентацією персональної кар'єрної траєкторії здобувача освіти, що дозволяє педагогу отримати готовий до використання інструментарій профорієнтаційної роботи.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей відповідно до професійного стандарту за професією «Вчитель закладу загальної середньої освіти» у межах професійної діяльності або галузі знань.

А.3 Інформаційно-цифрова компетентність через здатність педагога орієнтуватися в інформаційному просторі, шукати та критично оцінювати інформацію, а також оперувати нею у своїй діяльності. Вона також передбачає здатність створювати нові електронні освітні ресурси та ефективно використовувати цифрові технології в процесі навчання.

Б.1 Психологічна компетентність через здатність вчителя визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості

учнів. Вона також включає вміння використовувати стратегії, які сприяють розвитку позитивної самооцінки та я-ідентичності здобувачів освіти, формувати їхню мотивацію та організовувати пізнавальну діяльність

Б.3 Компетентність педагогічного партнерства як здатність педагога до рівноправної (суб'єкт-суб'єктної) та особистісно зорієнтованої взаємодії з учнями. Крім того, компетентність Б.3 охоплює вміння залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства та працювати в команді із залученими фахівцями (наприклад, асистентами) для підтримки учнів.

Г.1 Прогностична компетентність як здатність вчителя прогнозувати результати освітнього процесу та грамотно його планувати

Д1. Навчання впродовж життя через здатність застосовувати наукові методи та інновації, визначати ресурси для власного професійного розвитку впродовж життя і взаємодіяти з іншими вчителями для взаємної підтримки

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації. Оцінювання результатів підвищення кваліфікації має формульовальний і підсумковий характер.

Оцінюванню підлягають:

- практичні завдання з використанням цифрових сервісів (Canva, Padlet, WordArt, Mentimeter);
- підсумковий цифровий методичний кейс / фрагмент цифрового уроку, заходу;
- результати підсумкового тестування.

Практичні завдання оцінюються за такими критеріями:

- відповідність дидактичній меті;
- доцільність використання цифрового інструмента;
- коректність і функціональність виконання;
- якість цифрового освітнього продукту;
- практична придатність для використання в освітньому процесі.

Практичне завдання вважається зарахованим за умови виконання не менше 80 % вимог.

Підсумковий цифровий кейс оцінюється за критеріями:

- наявність чітко визначеної мети та очікуваних результатів;
- використання щонайменше двох цифрових інструментів;
- логічність структури та педагогічна доцільність;
- готовність продукту до практичного використання.

Форма оцінювання – «зараховано / не зараховано».

Підсумкове тестування (10 завдань) перевіряє знання та вміння з питань інформаційно-цифрової компетентності й доцільного використання функціоналу цифрових сервісів. Для успішного проходження необхідно правильно виконати не менше 8 завдань.

Результати оцінювання є підставою для видачі документа про підвищення кваліфікації.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації.

Вартість: 450 грн на одного слухача.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програма передбачає інтерактивні лекційні заняття та синхронні практичні сесії з активним опрацюванням матеріалів. Такий темп навчання дозволяє слухачам за короткий час пройти шлях від першого знайомства з функціональним інтерфейсом цифрових сервісів до створення власного цифрового продукту.

Самостійна робота виконується асинхронно – слухачі індивідуально опрацьовують практичні завдання у віртуальному середовищі Google Classroom відповідно до змісту Програми.

Підсумкові заходи включають тестування, виконання практичних завдань та створення власних цифрових освітніх продуктів.

Зміст програми складається з трьох модулів та дев'яти взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 10 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 10 балів. Прохідний бал – 7.

Учасники, які успішно завершили навчання та набрали необхідну кількість балів, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до чинного законодавства.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 6 год – лекційні заняття, 16 год – практична робота, 6 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

Тема заняття	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. КАР'ЄРНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ					
Тема 1.1.Інтеграція кар'єрного консультування в систему базової та профільної середньої освіти.	2				2
Тема 1.2. Сучасні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації		2	2		4
Разом за модулем 1	2	2	2		6
МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ КАР'ЄРНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ БАЗОВОЇ ТА ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ					
Тема 2.1. Вікові та психологічні особливості професійного самовизначення і кар'єрного вибору здобувачів базової та профільної середньої освіти		2			2
Тема 2.2. Особливості мотивації професійного вибору старшокласників. Профорієнтація учнів у соціально-професійному середовищі громад		2	2		4
Разом за модулем 2		4	2		6

МОДУЛЬ 3. ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ КАР'ЄРНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ					
Тема 3.1. Форми кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти		2			2
Тема 3.2. Методи та прийоми кар'єрного консультування.	2	2			4
Тема 3.3. Технології кар'єрного консультування на різних етапах підготовки здобувачів базової та профільної середньої освіти		2	2		4
Тема 3.4. Технологія побудови індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку здобувачів базової та профільної середньої освіти	2	2			4
Тема 3.5. Співпраця ЗЗСО з батьками, психологами, громадами, роботодавцям щодо професійної орієнтації та кар'єрного визначення здобувачів освіти.		2			2
Разом за модулем 3	4	10	2		16
Підсумкові заходи				2	2
Усього	6	16	6	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. КАР'ЄРНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Тема 1.1. Профорієнтація в контексті викликів та освітньої політики.

Сучасні трансформації ринку праці в Україні та світі. Професії та навички майбутнього. Соціально-економічні чинники, що впливають на професійне самовизначення учнів. Актуалізація потреби в ранньому й усвідомленому професійному виборі. Концепція професійної орієнтації та кар'єрного консультування. Формування та реалізація політики професійної орієнтації на національному й місцевому рівнях. Роль закладу загальної середньої освіти як суб'єкта реалізації державної та локальної політики у сфері профорієнтації.

Тема 1.2. Сучасні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації

Професійна орієнтація в сучасних умовах як безперервний процес підтримки професійного самовизначення особистості, що охоплює весь період навчання та подальшого життя. У контексті реалізації Концепції Нової української школи вона інтегрується в освітній процес як складова формування ключових компетентностей, розвитку здатності до усвідомленого вибору та готовності до навчання впродовж життя. Сучасні теоретичні підходи до кар'єрного консультування поєднують класичні уявлення про відповідність особистісних якостей і вимог професії з сучасними концепціями, що акцентують увагу на розвитку особистості, її самопізнанні, рефлексії та здатності адаптуватися до змінного ринку праці.

Сучасні моделі кар'єрного консультування, що передбачають перехід від суто діагностичного підходу до розвивального та консультативного, у межах яких здобувач освіти розглядається як активний суб'єкт професійного вибору. Особливе значення має компетентнісний підхід, спрямований на формування навичок управління кар'єрою, критичного мислення та самостійного прийняття рішень. Заклад загальної середньої освіти в цій системі виступає ключовим середовищем реалізації профорієнтаційної діяльності, забезпечуючи інтеграцію відповідних підходів у навчальний процес, співпрацю із соціальними партнерами та створення умов для поступового формування усвідомленої освітньо-професійної траєкторії здобувачів освіти.

МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ КАР'ЄРНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ БАЗОВОЇ ТА ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тема 2.1. Вікові та психологічні особливості професійного самовизначення і кар'єрного вибору підлітків

Професійний цикл і його особливості в підлітковому віці. Нейропсихологічні особливості розвитку мозку підлітка та їх значення для організації профорієнтаційної діяльності. Взаємозв'язок між особистісними характеристиками, мотиваційними установками та професійними намірами. Визначення цінностей, інтересів і сильних сторін учнів. Ознаки сформованої професійної зорієнтованості на етапі завершення базової середньої освіти. Використання рефлексивних завдань і самооцінювання для підтримки усвідомленого вибору.

Тема 2.2. Особливості мотивації професійного вибору старшокласників. Профорієнтація учнів у соціально-професійному середовищі громад

Місце кар'єрного консультування у професійній діяльності педагога. Розмежування інформування, супроводу та консультування. Етичні засади кар'єрного консультування. Забезпечення права дитини на участь у прийнятті рішень відповідно до міжнародних стандартів. Професійна готовність педагога до здійснення профорієнтаційної підтримки: компетентності, відповідальності, межі професійної ролі.

Міжсекторальна взаємодія у формуванні політики професійної орієнтації на рівні територіальної громади. Роль органів місцевого самоврядування, роботодавців, закладів професійної та вищої освіти. Громада як простір реальних освітніх і професійних можливостей. Залучення учнів до взаємодії з професійним середовищем громади. Педагогічна рефлексія досвіду взаємодії учнів із професійним середовищем як механізм аналізу результативності профорієнтаційної діяльності.

МОДУЛЬ 3. ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ КАР'ЄРНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Тема 3.1. Форми кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти

Представлена цілісна картина форм кар'єрного консультування: їх сутність, види, особливості застосування та значення для здобувачів освіти. Поєднання різних підходів, коли колективні заняття дають загальне уявлення про світ професій, групова робота допомагає глибше дослідити інтереси, а індивідуальні консультації дозволяють врахувати особисті особливості кожного учня.

Форми кар'єрного консультування, що дають можливість здобувачам освіти усвідомити, що процес вибору майбутньої професії відбувається поступово і включає різні етапи: від пізнання себе до прийняття конкретних рішень. Сприяння формуванню відповідального ставлення до власного майбутнього, розвитку навичок самостійного вибору, планування та аналізу своїх можливостей. Кар'єрне консультування як джерело інформації, важливий інструмент особистісного розвитку, який допомагає учням впевненіше орієнтуватися у сучасному світі професій і будувати власну освітню та життєву траєкторію.

Тема 3.2. Методи та прийоми кар'єрного консультування

Контекстно релевантні інструменти професійної орієнтації. Характеристика методів і прийомів кар'єрного консультування, їх призначення та особливості використання. Ефективність кар'єрного консультування в поєднанні різних методів: інформаційних, діагностичних, розвивальних. «Сходінки участі дітей» (Р. Харт) як орієнтир для визначення рівня залучення учнів. Профорієнтаційні екскурсії (реальні та віртуальні): методика планування, організації та рефлексії результатів. **Портфоліо** як інструмент самопізнання та планування освітньо-професійної траєкторії. Цифрові ресурси для ведення портфоліо. Використання портфоліо у формуальному оцінюванні та індивідуальних консультаціях. Забезпечення стандартів участі дітей: добровільність, інформованість, безпечність, інклюзивність, підзвітність.

Європейські практики впровадження профорієнтаційних курсів: методологічні засади, дидактичні принципи, структура, змістові модулі, очікувані результати (на прикладі програми «**JOBS**»). Ресурси «**Europass**» та «**Euroguidance**» як інструменти підтримки кар'єрного самовизначення. Особливості адаптації та інтеграції європейських моделей профорієнтаційних курсів у систему освіти України з урахуванням національного та локального (регіонального) контекстів.

Тема 3.3. Технології кар'єрного консультування на різних етапах підготовки здобувачів базової та профільної середньої освіти

Технології кар'єрного консультування як поетапний процес, що супроводжує здобувача освіти протягом навчання. Відповідність кожному етапу своїх підходи: ознайомлення, самопізнання, конкретизація вибору, планування майбутнього. Кар'єрне консультування як системна підтримка, яка допомагає здобувачам освіти поступово перейти від загальних уявлень про професії до усвідомленого вибору та впевнених кроків у побудові власної освітньої і професійної траєкторії.

Тема 3.4. Технологія побудови індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку здобувачів базової та профільної середньої освіти

Навчання впродовж життя як методологічна основа професійної орієнтації. Аналіз ролі «твердих навичок» (hard skills) та «м'яких навичок» (soft skills) у структурі людського капіталу. Роль життєвих (ключових) компетентностей і компетентностей з управління кар'єрою у формуванні здатності учнів до планування освітньо-професійної траєкторії. Узгодженість життєвих (ключових) компетентностей та компетентностей з управління кар'єрою із **Державним стандартом базової середньої освіти**. Освіта для демократичного громадянства та освіта з прав людини як ціннісна основа професійного самовизначення. Орієнтири для педагогічного спостереження та формувального оцінювання рівня сформованості компетентностей з управління кар'єрою.

Тема 3.5. Співпраця ЗЗСО з батьками, психологами, громадами, роботодавцям щодо професійної орієнтації та кар'єрного визначення здобувачів освіти.

Співпраця закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) з батьками, психологами, громадами та роботодавцями на принципах педагогіки партнерства. Комплексний підхід для вивчення здібностей здобувачів освіти, інформування про ринок праці та формування професійних намірів. Батьки як ключові партнери, які допомагають дитині розкрити потенціал та підтримують її на шляху самопізнання. Батьківські збори, тематичні консультації, індивідуальні бесіди, залучення до профорієнтаційних заходів (розповіді про власну професію). Зміна позиції батьків від контролю до підтримки самостійного вибору, допомога у розумінні психологічних особливостей підлітка та сучасних вимог ринку праці. Підвищення батьківської компетентності, гармонійний розвиток дитини та узгодженість вимог школи й сім'ї.

Співпраця з психологами (психологічною службою), що забезпечують діагностичний та консультаційний етапи профорієнтації. Проведення тестувань для виявлення інтересів, нахилів, здібностей та типу темпераменту учнів. Індивідуальні та групові профконсультації, допомога у прийнятті рішення без тиску, розвиток впевненості у собі. Розвиток "soft skills"

(гнучких навичок) — комунікабельності, креативності, критичного мислення, необхідних для будь-якої кар'єри.

Співпраця з громадою (місцевою владою, ТГ), що створює середовище, яке сприяє соціалізації та професійному визначенню молоді. Створення центрів кар'єри на базі місцевих навчальних закладів, проведення зустрічей з успішними людьми громади. Організація екскурсій на підприємства громади, благодійні акції, спільні суспільно корисні справи. Партнерство освіти, влади та бізнесу для відповідності професійної підготовки потребам місцевого ринку праці.

Співпраця з роботодавцями, що надають реальну інформацію про вимоги до фахівців та забезпечують практичну складову профорієнтації. Організація тематичних екскурсій на виробництва, цехи, офіси компаній, знайомство з робочим устаткуванням. Проведення майстер-класів, диспутів, зустрічей з майстрами своєї справи, колишніми випускниками. Оновлення картотеки професій, надання інформації про затребувані професії та рівень заробітної.

3.1 Орієнтовний перелік практичних завдань

- 1. Аналіз ринку праці:** Дослідіть актуальні вакансії вашого регіону (наприклад, через сайти пошуку роботи) та визначте 5 професій, які будуть найбільш затребувані через 5 років. Складіть таблицю з необхідними "hard skills" та "soft skills" для кожної з них.
- 2. Аудит профорієнтаційного середовища:** Проаналізуйте політику професійної орієнтації у вашому закладі загальної середньої освіти. Визначте 3 сильні сторони та 3 зони для розвитку (на основі сучасних концепцій кар'єрного консультування).
- 3. Кейс-стаді "Підліток":** Складіть психологічний портрет типового учня 9-го класу. На основі нейропсихологічних та вікових особливостей розробіть 3 короткі рефлексивні запитання (або вправи), які допоможуть йому усвідомити свої сильні сторони.
- 4. Мапа стейкхолдерів громади:** Створіть мапу потенційних партнерів вашої територіальної громади (підприємства, заклади вищої та професійної освіти, центри зайнятості, ГО). Пропишіть для кожного з них 1-2 формати можливої співпраці з вашою школою.
- 5. Проектування цифрового портфолію:** За допомогою доступних онлайн-інструментів (Google Sites, Canva, Padlet) розробіть макет (шаблон) електронного учнівського портфолію. Визначте його ключові розділи, які необхідні для планування кар'єри.
- 6. Сценарій профорієнтаційної екскурсії:** Розробіть детальний план реальної або віртуальної екскурсії на підприємство. Обов'язково включіть етап підготовки (що діти мають дізнатися до екскурсії) та етап рефлексії (як оцінити результати після).
- 7. Практикум з інструментами ЄС:** Ознайомтеся з платформою «Europass». Створіть власне тестове резюме (CV) на цій платформі, щоб підготувати інструкцію-алгоритм для старшокласників.

8. **Моделювання освітньої траєкторії:** На основі вигаданого профілю старшокласника (задайте йому інтереси, хобі, улюблені предмети та певні обмеження) розробіть орієнтовну індивідуальну освітньо-професійну траєкторію на найближчі 3 роки.
9. **Конструктор батьківських зборів:** Розробіть план-конспект інтерактивних батьківських зборів на тему: "Як допомогти підлітку обрати професію без тиску". Підготуйте пам'ятку для батьків з 5 дієвими порадами.
10. **Інтеграція в урок:** Оберіть будь-яку тему з вашого навчального предмета і розробіть фрагмент уроку (10-15 хвилин), під час якого учні зможуть дізнатися про професії, де застосовуються ці знання, або розвинути навички з управління кар'єрою.

3.2 Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. **Трансформація підходів:** У чому полягає принципова відмінність між класичним (суто діагностичним) підходом до профорієнтації та сучасною розвивальною моделлю кар'єрного консультування?
2. **Вплив ринку праці:** Як сучасні соціально-економічні чинники та поява «професій майбутнього» актуалізують потребу в ранньому, безперервному й усвідомленому професійному самовизначенні учнів?
3. **Нейропсихологічний аспект:** Яким чином вікові та нейропсихологічні особливості розвитку мозку підлітка впливають на вибір методів та інструментів кар'єрного консультування?
4. **Етика та права дитини:** Як під час профорієнтаційного супроводу забезпечити дотримання етичних засад і міжнародних стандартів щодо права дитини на участь у прийнятті власних рішень (зокрема, згідно зі «Сходінками участі» Р. Харта)?
5. **Роль громади:** Як ефективно організувати міжсекторальну взаємодію на рівні територіальної громади (залучення місцевого самоврядування, роботодавців, закладів освіти) для створення реального простору професійних можливостей?
6. **Синергія форм роботи:** Яким чином інтеграція колективних, групових та індивідуальних форм кар'єрного консультування забезпечує цілісність процесу професійного вибору здобувача освіти?
7. **Інструменти самопізнання:** Яка роль цифрового портфоліо та рефлексивних завдань у формуальному оцінюванні та побудові індивідуальної освітньо-професійної траєкторії учня?
8. **Європейський досвід:** Які європейські практики та інструменти (наприклад, програма «JOBS», ресурси «Europass» та «Euroguidance») доцільно адаптувати й інтегрувати в українську систему профорієнтації?
9. **Баланс навичок:** Як співвідносяться «тверді» (hard skills) та «м'які» (soft skills) навички в структурі компетентностей з управління кар'єрою та життєвих компетентностей учня?
10. **Педагогіка партнерства:** Якими методами заклад освіти може допомогти батькам змінити свою позицію з «контролю» на «підтримку»

самостійного вибору дитини та підвищити їхню компетентність у питаннях сучасного ринку праці?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові документи

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
3. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-p#Text>
4. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/Nakaz_MON_1225.pdf
5. Про затвердження Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічного ліцею) : Наказ Міністерства освіти і науки України від 10.10.2024 № 1451. URL: <https://www.mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-reformuvannia-profilnoi-serednoi-osvity-akademichnyi-litsej>
6. Про затвердження концептуальних засад освітніх галузей та Дорожньої карти реалізації концептуальних засад освітніх галузей на 2025–2030 роки : Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.08.2025 № 1163. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-osvitnikh-haluzei-ta-dorozhnoi-karty-realizatsii-kontseptualnykh-zasad-osvitnikh-haluzei-na-2025-2030-roky>
7. Про затвердження Концепції професійної орієнтації та кар'єрного консультування у системі освіти України на 2025–2030 роки та Плану заходів з реалізації Концепції... : Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.11.2025 № 1541. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptisii-profesiinoi-orientatsii-ta-kariernoho-konsultuvannia-u-systemi-osvity-ukrainy-na-2025-2030-roky-ta-planu-zakhodiv-z-realizatsii-kontseptisii-profesiinoi-orient>

Основна література

1. Азюковський О., Павличенко А., Трегуб М., Пащенко О., Медведовська Т. Загальні питання професійної орієнтації молоді. *Grail of Science*. 2023. Т. 28. С. 348–356. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.09.06.2023.56>.
2. Денисенко О., Титаренко Н., Дронь Т. Моніторингове дослідження щодо професійної орієнтації учнів у закладах загальної середньої освіти : інформ.-аналіт. матеріали. ДНУ «Ін-т освіт. аналітики», 2022. 52 с. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/proforientacziya_2022.pdf.

3. Закатнов Д. Інформатизація професійної орієнтації та консультування з професійної кар'єри учнівської молоді: вітчизняні та зарубіжні практики. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації* : збірник матеріалів. 2024. С. 163–168. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740089/>.
4. Індекс майбутнього: професійні очікування та розвиток підлітків в Україні. Фондація Олени Зеленської. URL: <https://zelenskafoundation.org/uk/future-index>.
5. Методичні рекомендації щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які здійснюють профорієнтаційну роботу у закладах загальної середньої освіти... / Розробник Ю. Косенчук. Київ : УІРО, 2022. 14 с. URL: https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2022/11/kopyya_mr_proforyentaczijna_robota_5_5.pdf.
6. Теоретико-методологічні засади формування кар'єрної спрямованості в учнів закладів загальної середньої освіти в умовах Нової української школи. Монографія / В. В. Охріменко та ін. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 108 с. URL: <https://doi.org/10.32405/978-617-8768-03-4-2025-108>.
7. Хоружа Л., Братко М., Гриневич Л. Інноваційні тренди у професійно-педагогічній освіті: кар'єрний радник для нової української школи. *Неперервна професійна освіта: теорія та практика*. 2024. Вип. 3. С. 31–44. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/50024/>.
8. ice S., Hooley T. How can and should secondary school teachers be involved in building students' career knowledge and skills? *Journal of Education and Work*, 2024. V. 37. P. 483–501. URL: <https://doi.org/10.1080/13639080.2025.2456849>

Додаткова література

1. Дев'ять основних вимог для ефективної та етичної участі дітей. Save the Children International. 16 с. URL: <https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/Basic-Requirements-Ukrainian-Final.pdf>.
2. Інструменти Europass. *Europass*. URL: <https://europass.europa.eu/uk>.
3. About Jobs. *JOBS*. URL: <https://jobsproject.ro/about-jobs/>.
4. European Skills, Competences, Qualifications and Occupations (ESCO). *European Commission*. URL: <https://esco.ec.europa.eu/en>.
5. JOBS Romania – Job Orientation Training in Businesses and Schools in Romania. *Pädagogische Hochschule Zürich (PHZH)*. URL: <https://phzh.ch/en/about-phzh/topics-and-activities/projects/jobs-romania/>
6. Living & Learning democracy in school and at home. *Living-Democracy.com*. URL: <https://www.living-democracy.com/>
7. Skills throughout life. *UNESCO Institute for Lifelong Learning*. URL: <https://www.uil.unesco.org/en/skills-throughout-life>.
8. The Future of Jobs Report 2025. *World Economic Forum*. URL: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025>
9. What you need to know on lifelong learning. *UNESCO*. URL: <https://www.unesco.org/en/lifelong-learning/need-know>